

Pražská vysoká škola psychosociálních studií, s.r.o.

TEMATICKÉ OKRUHY K BAKALÁŘSKÉ ZKOUŠCE SOCIÁLNÍ PSYCHOLOGIE

Studijní program Psychologie

1. Kořeny, východiska a milníky sociální psychologie jako vědecké disciplíny

(sociální psychologie, Kurt Lewin, Leon Festinger, USA vs. Evropa, vlivy psychologických směrů v sociální psychologii, zlaté období sociální psychologie, individualistické paradigma...)

2. Metody a cíle bádání v sociální psychologii, specifika jednotlivých technik

(sociometrie, sémantický diferenciál, postojové škály, pozorování, dotazník, rozhovor, test, experiment, kvaziexperiment, invazivní a neinvazivní techniky, sociální neurovědy ad. Výhody, rizika, příklady a specifika metod sociální psychologie...)

3. Sociální a skupinové vlivy na chování, myšlení a prožívání jedince

(sociální skupina, role, status, normy, sankce, typy skupin, referenční skupina, skupinová koheze, sociální facilitace, Triplet, efekt pouhé přítomnosti, sociální zahálka, risky shift fenomén, skupinová polarizace, groupthink, teorie minimální skupiny, in-group, out-group, sebeobraz, konformita ve skupině, kognitivní disonance a chování skupiny/ve skupině, sebenaplňující se proroctví H. Tajfel a sociální identita...)

4. Postoje v sociální psychologii, funkce a změna postojů

(postoje a význam postojů v SP, historie studia postojů, Allport, měření postojů, tříkomponentový model postojů, funkce postojů, kognitivní disonance, persuade – typy persuade, změna postojů...)

5. Stereotypy, předsudky, etnocentrismus, diskriminace

(sociální srovnávání, stereotypy, předsudky, etnocentrismus, minorita, in-group, out-group, H. Tajfel a sociální identita, primordiální a instrumentální identita, měření etnických postojů La Pierův paradox, etnické skupiny, typy ko-existence skupin, vyloučení, teorie konfliktu mezi skupinami...)

6. Agrese a agresivní chování v sociálním kontextu

(agrese, agresivita, hostilita, asertivita, typy agrese, teorie agrese, frustrační teorie agrese, sociální učení, Bandura, média a agrese, příčiny (faktory) agrese, deindividuace, davové chování....)

7. Konformita jako nástroj a hrozba

(Konformita, akceptace, vyhovění, podmínky vyhovění a psychologická podstata vyhovění (Cialdini), konformita a agrese, persuade, foot in the door, face in the door, low-ball, Sherif...)

8. Významné experimenty sociální psychologie, experimenty „moci situace“ (the power of the situation)

(S. Asch, S. Milgram, P. Zimbardo, prvních 10 voltů, výzkumné otázky a kontext experimentů, hlavní zjištění, proměnné...)

9. Prosociální chování v každodennosti

(prosociální chování, altruismus, teorie prosociálního chování, sociální směna, sociální normy a pomáhání, empatie, vlivy na pomáhání – proč, kdy, komu pomáháme, faktory inhibice pomáhání...)

10. Efekt přihlížejícího a varovné situace bez zásahu

(efekt přihlížejícího, Kitty Genoves, rozptýlení odpovědnosti, Darley, Latané, experimenty s pomáháním/přihlížením zlu. Kdy pomáháme a kdy ne, sociální opora, první pomoc a postupy první pomoci...)

11. Sociální kognice a teorie atribuce

(sociální poznávání, efekt primárnosti, peak and end rule, Asch, halo efekt, efekt novosti, efekt přetrvávání, efekt zdánlivé korelace, teoretické modely poznávání (asociativní, konstruktivistický, spojitý), teorie atribuce, Heider, Kelley, princip kovariance, teorie korespondujících závěrů, základní atribuční chyba, Jones a Harris, Nisbett – příčiny atribuční chyby, Rotter, Locus of Control.)

12. Prožívání jedince v sociálním prostředí

(afekt, emoce, nálada, teorie emocí a přístupy k emocím; kontext, věk, temperament, biologická zpětná vazba a emoce; primární emoce; pravidla projevu emocí (display rules), pravidla prožívání emocí (feeling rules); regulace emocí a sociální strategie regulace emocí a Prožívání v různých konceptech sociální psychologie (např. postoje, agrese ad.) s ohledem na zdraví jedince (coping, ruminace, suprese)...)

13. Afiliace, atraktivita, láska

(afiliace, (chybná) atribuce, přitažlivost (přátelská, tělesná/sexuální), zamilovanost, láska, Stenberg, sociální srovnávání, postoje, reciprocita, intimita, sebenaplňující se proroctví, sebevyvracející se proroctví, rozchod, rozvod, podobnost, proximita (prostorová blízkost)...)

14. Sociální motivace

(motivace v sociální psychologii, sociální motivace, motivace a hodnoty, hodnotové orientace, implicitní motivy, TAT, Murray, McAdams, McClelland, achievement, power, affiliation motive, SDT Self-determination theory, Deci, Ryan (autonomy, relatedness, competence)

15. Já, Self, jáství a identita v sociální psychologii

(Já, Self, jáství, teorie identity, Tajfel, osobní a sociální identita, ego identita, integrita, sebevědomí, sebepojetí, sebehodnocení, self-efficacy (sebeuplatnění), sebesystém a další přístupy...)

16. Socializace a enkulturace

(faktory a činitelé socializace, rodina, vzdělávání, práce, náboženství, role faktorů politika, média, ekonomický status, zdroje a vyloučení, nezaměstnanost, zdraví ve společnosti)

Literatura:

- HEWSTONE, M., STROEBE, W. Sociální psychologie: moderní učebnice sociální psychologie. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-092-5.
- VÝROST, J., SLAMĚNÍK, I., SOLLÁROVÁ, E. Sociální psychologie. Teorie, metody, aplikace. Praha, Grada. 2019. ISBN: 978-80-247-5775-9
- HUNT, M. Dějiny psychologie. Praha: Portál, 2000. ISBN 978-80-262-0898-3. S. 377-409.
- CUMMINSOVÁ, D. Záhady experimentální psychologie. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7367-173-5.
- CIALDINI, R. B. Zbraně vlivu: Manipulativní techniky a jak se jim bránit. Brno: John Melvil Publishing, 2014. ISBN 9788087270325.
- HAYESOVÁ, N. Základy sociální psychologie. Praha: Portál, 1998. ISBN 978-80-262-0534-0.
- KOUŘILOVÁ S. Jedinec v meziskupinových vztazích: od sociální kategorizace k předsudkům. Československá psychologie. 2011, 55 (1), s. 12-24. ISSN 0009-062X
- MILGRAM, S. Poslušnost vůči autoritě. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1238-6.
- POLÁČKOVÁ ŠOLCOVÁ, I. Emoce. Regulace a vývoj v průběhu života. Praha: Grada, 2018. ISBN 978-80-247-5128-3. Vybrané kapitoly.
- ZIMBARDO, P. G. Moc a zlo: sociálně psychologický pohled na svět. Břeclav: Moraviapress, 2005. ISBN 978-80-86181-80-4. S. 37-78.
- ZIMBARDO, P. G. Luciferův efekt: jak se z dobrých lidí stávají lidé zlí. Praha: Academia, 2014. ISBN 978-80-200-2346-9.

POZN.

Témata státní zkoušky se nikdy neučte z připravených poznámek ofocených z výpisků vašich spolužáků. Je třeba porozumět kontextu a znát „příběh“ sociální psychologie a jejích jednotlivých témat. V sociální psychologii se rozhodně nejedná o otázky, které jsou uzavřené, vyřešené (až na třeba dvě tři témata), a na které existuje jedna jediná „správná“ odpověď. Veškeré texty a zdroje při přípravě na zkoušku je nutné číst kriticky, diskutovat s nimi a o nich a nikoliv jen memorovat a rychle zapomenout. Při přípravě na zkoušku je nutné vidět sociální psychologii kolem sebe a na konkrétních (vlastních) každodenních zkušenostech a příkladech si ověřovat svoje porozumění problému. Pokud jednotlivé sociálně psychologické fenomény a teorie nevidíte (denně) kolem sebe, je třeba přípravě na zkoušku věnovat ještě trochu pozornosti. Těšíme se, jak o jednotlivých otázkách budete uvažovat a jak se s nimi právě vy osobně vypořádáte.

Sociálně psychologický tým PVŠPS